

Uzasadnienie

do Zarządzenia Nr ... / 2026 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia ... 2026 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Park w Reptach.

Zgodnie z art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r., do czasu ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody (docelowego dokumentu planistycznego dla każdego rezerwatu obowiązującego przez 20 lat), ustanawia się zadania ochronne. Dla rezerwatu Park w Reptach zadania te będą obowiązywać przez okres 5 lat.

Zadania wyszczególnione w niniejszym zarządzeniu są istotne dla zachowania przedmiotu i realizacji celu ochrony rezerwatu, określonego w zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z ... 2026 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Park w Reptach” (Dz. Urz. Woj. Śląsk. z 2026 r. poz. ...) tj. zachowania ze względów kulturowych, historycznych, społecznych, krajobrazowych i przyrodniczych, fragmentu naturalnego ekosystemu lasu bukowego i rzeki Dramy, tworzących integralne otoczenie unikatowej spuścizny górnictwa kruszcowego, stanowiącej fundament historyczny i kulturowy obszaru i jednocześnie obiekt Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Zaplanowane do realizacji w ciągu 5 najbliższych lat zadania ochronne w rezerwacie obejmują:

1. Określenie warunków wprowadzania psów do rezerwatu i warunków udostępnienia turystycznego.

Psy do rezerwatu przyrody Park w Reptach mogą być wprowadzane na tereny objęte ochroną krajobrazową, w tym na wszystkie udostępnione do ruchu trasy i ścieżki. Jedynym ograniczeniem jest obowiązek prowadzenia psa na smyczy oraz sprzątanie po swoim psie odchodów. Psy to nosiciele licznych chorób i pasożytów (wirusy, bakterie, pasożyty), które roznoszą głównie wraz z odchodami. Jednocześnie pies puszczony wolno, nawet szkolony, może pobiec za zwierzętami mieszkającymi w lesie i je spłoszyć bądź zranić. Dlatego stosowanie się do ustalonych zasad będzie miało realny wpływ na zminimalizowanie oddziaływania ruchu turystycznego na rezerwat. Udostępnienie turystyczne Parku w Reptach dotyczy jednoznacznego wskazania tras dostępnych dla ruchu pieszego (wraz z możliwością wprowadzania psów), rowerowego i konnego, a także dopuszczenia możliwości zbioru grzybów. Literalnie zadanie to sprowadza się do wydania zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w tej sprawie. Takie rozwiązanie umożliwia społeczne wykorzystywanie terenu, z zachowaniem tej funkcji i w zgodzie z ochroną jego walorów przyrodniczych.

2. Wykonanie przejścia przez rzekę Dramę w miejscu zniszczonego mostku.

Mostek w dolinie Dramy (tzw. „Liskowy most”) uległ zniszczeniu początkiem września 2022 r., skutkiem podmycia jego przyczółków podczas gwałtownej ulewy będącej efektem przechodzącego wówczas nad Tarnowskimi Górami, w tym dzielnicą Repty, cyklonu. Montaż kładki/mostku, w miejscu które było wykorzystywane przez spacerowiczów, umożliwi przywrócenie społecznych i kulturowych funkcji w tej części Parku w Reptach.

3. Utrzymanie i konserwacja przejść przez rzekę Dramę (2 mostki).

Zadanie to ma celu zachowanie dwóch mostków w dolinie Dramy, które umożliwiają kompleksowe wykorzystanie udostępnionych w rezerwacie tras ruchu. Prace utrzymaniowe

i konserwacyjne, będą prowadzone w zależności od potrzeb wynikających ze stanu technicznego mostków.

4. Utrzymanie terenów otwartych / osi widokowych wzdłuż rzeki Dramy.

Tereny otwarte przy Dramie są intensywnie wykorzystywane do wypoczynku i aktywności. To miejsca spacerów, wyprowadzania psów, zabaw z psami, a także ćwiczeń i zawodów łuczniczych. Otwarcia i osie widokowe przy rzece, dodając uroku tej części rezerwatu, kształtują jego istotny element krajobrazowy. Całość przekłada się na zachowanie walorów społecznych i kulturowych Parku w Reptach. Działania utrzymaniowe w ramach tego zadania, będą prowadzone w zależności od potrzeb w tym zakresie. Głównie jednak będą sprowadzać się do powstrzymania sukcesji roślin – zarastania. Dodatkową korzyścią będzie utrzymanie większego zróżnicowania siedlisk w granicach rezerwatu – dzięki istnieniu terenów otwartych możliwe będzie występowanie związanych z nimi gatunków roślin i zwierząt. Ograniczona zostanie też możliwość ekspansji problematycznych gatunków roślin (np. inwazyjnych).

5. Usuwanie drzew powalonych do koryta i innych przetamowań rzeki Dramy.

Prace będą prowadzone w przypadku potencjalnej i trwałej niedrożności rzeki, w obszarze mogącym oddziaływać na Sztolnię Głęboką Fryderyk (obiekt UNESCO), tj. zagrażać jej prawidłowemu funkcjonowaniu. Zbyt wysokie stany wód lub niewłaściwe ukierunkowanie się wód rzeki, mogłyby prowadzić do całkowitego zniszczenia sztolni. Drzewa i inne przetamowania będą usuwane z koryta i pozostawiane w sąsiedztwie brzegów jako martwe drewno.

6. Inwentaryzacja gatunków obcych i inwazyjnych dla flory Polski, celem ich eliminacji.

Na terenie Parku w Reptach występują rośliny obce dla flory Polski, np. dąb czerwony, rdestowiec ostrokończysty. Ich rozmieszczenie i liczebność nie są jeszcze do końca rozpoznane. Dlatego też konieczna jest ich inwentaryzacja, a następnie eliminacja najskuteczniejszymi, dostępnymi metodami mechanicznymi. W przypadku dębu czerwonego eliminacji będzie podlegać podrost, ewentualnie także osobniki mateczne / dojrzałe. Zadanie to pozwoli na ograniczenie zniekształcania występujących w rezerwacie siedlisk przyrodniczych, a tym samym na rozwój rodzimych gatunków roślin runa, krzewów i drzew.

7. Bieżąca konserwacja miejsc wyznaczonych do ruchu turystycznego oraz utrzymanie ich drożności.

Rozbudowana sieć tras i ścieżek udostępnionych do ruchu turystycznego w Parku w Reptach wymaga stałego monitorowania pod względem ich utrzymania. Brak drożności ciągów komunikacyjnych skutkuje wydeptywaniem obejść i nowych przeddeptów. W konsekwencji taki niekontrolowany ruch turystyczny prowadzi do znaczącego wzrostu presji na przyrodę ożywioną. To negatywne zjawisko wpływa na obniżenie walorów przyrodniczych rezerwatu. Dlatego też w ramach planowanych działań, usuwane będą złomy, wywroty oraz konary i gałęzie zwisające nad trasami zwiedzania rezerwatu. Martwe drewno powinno być pozostawiane na terenie rezerwatu do samoistnego rozkładu. Konserwowane będą także, w zależności od potrzeb, wszystkie elementy infrastruktury turystycznej.

8. Pozostawienie do naturalnego rozkładu materii drzewnej uzyskanej w wyniku prowadzenia prac z zakresu czynnej ochrony przyrody.

Zadanie to ma na celu podniesienie bioróżnorodności leśnych siedlisk przyrodniczych, poprzez wzbogacenie bazy występowania wielu gatunków chronionych, np. ptaków i owadów (zwłaszcza saproksylobiontów) oraz cennych grzybów występujących wyłącznie na martwym drewnie [np. narażonych na wymarcie - smolucha bukowa (*Ischnoderma resinosum*) i boczniaček pomarańczowożółty (*Phyllotopsis nidulans*)]. Bioróżnorodność to istota zachowania we właściwym stanie ochrony wszystkich elementów przyrodniczych rezerwatu.

9. Sporządzenie koncepcji (projektu) i odtworzenie oczek wodnych (tzw. stawy paciorkowe).

Zanik lokalnych zastoisk wodnych (tzw. oczek wodnych), to utrata miejsc występowania i rozrodu płazów. Na terenie Parku w Reptach, planuje się odtworzenie i utrzymanie łącznie 6 oczek wodnych. Jedno oczko znajduje się przy drodze asfaltowej prowadzącej do Górnośląskiego Centrum Rehabilitacji od strony ul. Repeckiej. Pozostałe 5 (tzw. stawy paciorkowe) znajduje się w obrębie cieku Mikołuszka, z czego tylko w dwóch oczkach obecna jest woda. W celu odtworzenia miejsc dogodnych do rozrodu i występowania płazów, sporządzona zostanie koncepcja (projekt) szczegółowych działań. Koncepcja ta, przed jej wdrożeniem, wymaga uzgodnienia zakresu prac z Śląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i Regionalnym Konserwatorem Przyrody w Katowicach (w przypadku gdy działania podejmowane będą przez inny podmiot niż RDOŚ w Katowicach).

10. Usuwanie roślin i materii organicznej powodującej wypływanie się oczek wodnych – tzw. stawy paciorkowe.

Brak utrzymania, nawarstwienie i zaleganie materii organicznej, spowodowały wypływanie i zanik wody. Konieczne będzie okresowe oczyszczanie oczek, poprzez usuwanie części rozkładających się tam liści, gałęzi, konarów, a także eliminację roślin powodujących zarastanie tych niewielkich zbiorniczków.

11. Likwidacja nielegalnego toru rowerowego w południowo-zachodniej części rezerwatu i przywrócenie do właściwego stanu zniszczonych w wyniku jego budowy siedlisk leśnych.

Potrzeba podjęcia tego zadania wynika z bezprawnego wybudowania toru rowerowego na zboczach wąwozu w południowo-zachodniej części Parku. Grunt został tam przekopany, stworzono nasypy i skocznie, z wykorzystaniem elementów obcych – konstrukcje najazdów, deski, palety, płyty OSB, folie, brezent i różnego rodzaju odpady. Dodatkowo teren oznakowano tablicą o zakazie wstępu. W ramach działania ochronnego konieczne będzie usunięcie i niwelacja całości infrastruktury, uprzątnięcie odpadów w kierunku przywrócenia terenu do stanu pierwotnego. Zakres prac wymaga uzgodnienia ze Śląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i Regionalnym Konserwatorem Przyrody w Katowicach.

Potrzeba podjęcia ujętych w zarządzeniu zadań wynika z informacji przekazanych do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach przez różne grupy interesariuszy, w tym Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej, przyrodników, spacerowiczów, rowerzystów, łuczników, jeźdźców konnych, Miasto Tarnowskie Góry, a także obserwacji terenowych poczynionych przez pracowników Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach.

PROJEKT

Analizując istniejące dokumenty planistyczne dla terenów wokół rezerwatu Park w Reptach, jak i leżących wzdłuż jego granic, obecnie nie stwierdzono zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania tego obiektu. Ww. tereny w większości objęte zostały otuliną, celem jego ochrony przed negatywnym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

W związku z powyższym nie zidentyfikowano innych, poza wymienionym w treści zarządzenia, zagrożeń dla rezerwatu przyrody Park w Reptach, w tym zagrożeń zewnętrznych.

Ochrona gatunków roślin, zwierząt i grzybów, realizowana jest przez ochronę całego ekosystemu. Obecnie nie zachodzi na terenie rezerwatu konieczność prowadzenia dodatkowych działań z zakresu czynnej ochrony konkretnych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

Realizacja zadań ujętych w zarządzeniu będzie prowadzona przez: miasto Tarnowskie Góry w ramach sprawowanego zarządu nad gruntem rezerwatu Park w Reptach (pkt 2–9, 11); Fundację Srebrne Buki (pkt 6, 8-10) i Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach w ramach sprawowanego nadzoru nad tym rezerwatem (pkt 1, 2, 6, 8, 9, 11). Środki na realizację działań związanych z czynną ochroną rezerwatu mogą również pochodzić z funduszy zewnętrznych, które prowadzą nabory na działania w zakresie rezerwatów przyrody.

Zadania ochronne ustanawia się na okres 5 lat.

Zgodnie z regulacjami ustawy o ochronie przyrody zarządzenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody nie stanowi aktu prawa miejscowego. Z uwagi na powyższe przedmiotowe zarządzenie nie wymaga uzyskania uzgodnienia z wojewodą wynikającego bezpośrednio z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428).